

”HISSI Esteetön Suomi 2017” -HANKE**TULEVAISUUSSUUNNITELMA****SISÄLLYSLUETTELO**

1	TAUSTAA	2
2	TOIMENPIDESUUNNITELMA	2
	2.1 Hissi-hankkeen verkostot ja niiden hyödyntäminen jatkossa	3
	2.2 Alueellisten/ paikallisten hissiryhmien toiminnan kehittäminen.....	4
	2.3 Korjausneuvonnan verkoston hyödyntäminen	5
	2.4 Viestintä.....	6
3	SEURANTA	7

1 TAUSTAA

Hissi – Esteetön Suomi 2017 -hanke (**Hissi -hanke**) käynnistyi keväällä 2012. Sen tavoitteena oli kaksinkertaistaa vanhoihin kerrostaloihin asennettävien hissien määrä vuoden 2017 loppuun mennessä. Hissi mahdollistaa ikääntyneen ihmisen kotona asumisen pidempään. Valtakunnallisen hankkeen ja paikallistason toteuttajien yhteistyön tavoite oli poistaa esteitä hissien rakentamiselta.

Hissi -hanke toteutettiin vuosina 2014-2017 osana ympäristöministeriön koordinoimaa **Ikääntyneiden asumisen kehittämisohjelmaa 2013-2017 (Ikä-Aske)**. Hissi-hankkeen toteutuksesta vastasi Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA. Asuntokannan laatu on keskeinen kysymys ikääntyneiden kotona asumisen kannalta. Suurin tarve ikääntyneiden asuinolojen parantamisessa on nykyisen asuntokannan esteettömyyden, turvallisuuden ja toimivuuden lisäämisessä. Tämän vuoksi yhtenä ohjelman painopisteenä oli asuinrakennusten korjaamisen, etenkin hissien rakentamisen edistäminen olemassa olevaan asuntokantaan. Tavoitteeksi asetettiin hissirakentamisen lisääminen vähintään 500 jälkiasennushissiin vuodessa.

Hissi -hankkeen aikana rakennettujen jälkiasennushissien määrä on mittava. Vuosina 2013-2016 on rakennettu yhteensä 859 jälkiasennushissiä ja valtion hissiavustuksia on ollut jaossa yhteensä 90,54 miljoonalla euroa. Vuoden 2017 toiminnassa hissipäätöksiä on tehty 129, mikä tarkoittaa 215 hissiä. Esteettömyysavustuspäätöksiä tehtiin 262 kpl, mikä vastaa samaa määrää kohteita.

Hissi-Esteetön Suomi 2017 -hankkeen toteutukseen osallistui laaja joukko yhteistyökumppaneita ja sidosryhmiä (valtio, kunnat, järjestöt, yritykset).

Hissi-Esteetön Suomi 2017 -hankkeen tulevaisuussuunnitelma on osa Ikääntyneiden asumisen kehittämisohjelman tulevaisuussuunnitelmaa ja tukee suoraan sen tavoitteita mm. kohtien A1...3, A6, B1, D1...2 osalta.

2 TOIMENPIDESUUNNITELMA

Hissi-hankkeen tulevaisuussuunnitelman tarkoituksena/tavoitteena on pyrkiä tukemaan alueellisten hissiryhmien toimintaa ja sen jatkumista, välittää aineistoja toiminnan tueksi sekä vahvistaa alueilla tapahtuvaa verkottavaa toimintaa. Tämä tavoite toteuttaa paitsi Ikä-Asken, mutta myös suunnitelmallisen kiinteistönpidon ja rakennuskannan kunnosta sekä palvelukyvyystä huolehtimisen tavoitteita.

Jälkiasennushissien rakentamisen edistämiseksi on edelleenkin tarvetta myös Hissi-hankkeen päättymisen jälkeen. Vuonna 2015 hissittömissä kolme- tai yli kolmekerroksisissa kerrostaloissa asui yhteensä 104 000 65-vuotta täyttänyttä (Asuntokunnat ja asuinolot 2015. Tilastokeskus).

Tulevaisuussuunnitelma on koostettu ympäristöministeriössä Hissi –hankkeen ohjausryhmän puheenjohtaja yli-insinööri Juha-Pekka Maijalan johdolla. Sen toteutukseen ovat osallistuneet myös Hissi –hankkeen hankepäällikkö Tapio Kallioinen ARA:sta ja ARA:n asettama hankkeen ohjausryhmä. Lisäksi suunnitelman valmistelussa on kuultu ja hyödynnetty alueellisten hissiryhmien edustajien näkemyksiä ja Hissi –hankkeen kokemuksia. Suunnitelman laadinnassa tunnistettiin myös valmisteilla olevat sote- ja maakuntaudistusratkaisut. Näiden vaikutusten todettiin olevan työssä vähäiset, sillä perusasetelma hissien ja esteettömyyden tarpeesta pysyy ratkaisuista riippumatta ennallaan.

Hissiryhmän toimenpidesuunnitelma ohjelman jälkeiselle ajalle koostuu neljästä kokonaisuudesta

- hissi-hankkeen verkostot ja niiden hyödyntäminen jatkossa
- alueellisten/ paikallisten hissiryhmien toiminnan kehittäminen
- korjausneuvonnan verkoston hyödyntäminen
- viestintä.

Kokonaisuudet ovat kaikki kytköksissä toisiinsa ja samalla vahvistaen ja ollen edellytyksiä toistensa toiminnalle.

Toimet sisältävät

- alueellisten hissiryhmien toiminnan jatkokehittämisen sekä toimijoiden kannustamisen hyödyntämään niiden hyviä käytänteitä ja kehittämis ehdotuksia,
- alueellisten hissiryhmien kytkemisen osaksi korjausneuvontaverkoston toimintaa,
- yhteistyön kiinteistö- ja rakennusalan yhteistyö -verkoston kanssa,
- eri prosesseissa kehitettyjen työkalujen käyttöön oton edistämisen sekä
- viestintään liittyvät jatkotoimenpiteet Hissi-hankkeen päätyttyä.

2.1 HISSI-HANKKEEN VERKOSTOT JA NIIDEN HYÖDYNTÄMINEN JATKOSSA

Ikä-Asken ja Hissi-hankkeen aikana on muodostettu temaattisia ryhmiä (mm. rakennus- ja kiinteistöalan yhteistyö, kuntayhteistyö, ikäteknologia, hissiryhmä) asioiden edistämiseen ja tiedon jakamiseen. Ryhmien toiminnan luonne on erityisesti ollut eri toimijoita verkottavaa. Ryhmillä tehtävien mukaisessa sisällössä on ollut osin temaattista leikkaavuutta, mutta samalla niiden välityksellä on edistetty myös ohjelman laajaan merkitykseen liittyviä tavoitteita (esim. suunnitelmallista kiinteistönpitoa).

Lisäksi teemoittaisessa toiminnassa on tunnistettava laajemminkin kiinteistönpitoon ja korjaamiseen liittyvä osaamisresurssi (mm. neuvontaa antavat paikalliset/ alueella toimivat tahot).

Jatkuvat toimenpiteet ja toimintatavat

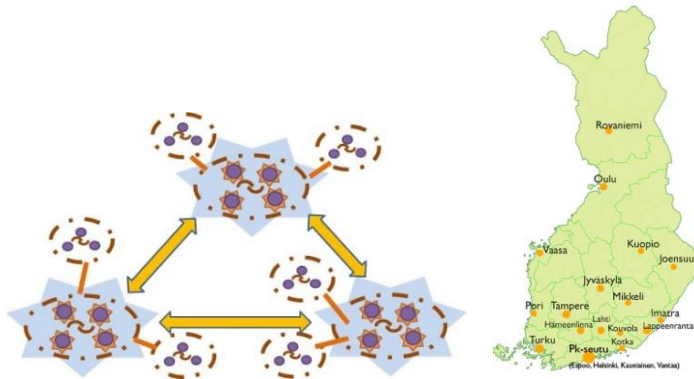
- Ikä-Askessa perustettu Rakennus- ja kiinteistöalan yhteistyö ikääntyneiden kotona asumisen tukemisessa -teemaryhmä jatkuu ohjelman päätyttyäkin verkostona ja koordinoinnista vastaa Kiinteistöliitto. Toimintaa verkottavalla ja osin koordinoivalla organisoitumisella voidaan tukea myös alueellista työtä mm. yhteys alueellisiin hissiryhmiin.
- Kannustetaan huomioimaan alueellisten hissiryhmien kokoonpanossa niiden nykyisenkaltainen kattava osallistujarakenne. Erityisen tärkeää on kunnan mukanaolo yleensä, mutta myös sen eri hallintokuntien (minimillään kunnan hissi- ja esteettömyysavustuksia käsittelevä viranhaltija) Myös järjestöjen edustusta tulee arvioida.
- Kytetään korjausneuvonnan verkosto osaksi paikallisesti saatavilla olevaa osaamisresurssia.
- Painotetaan toiminnan vaikuttavuutta myös sen näkyvyyttä lisäämällä, liittämällä viestinnällisiä ulottuvuuksia avustuksen saaneissa kohteissa.

2.2 ALUEELLISTEN/ PAIKALLISTEN HISSIRYHMIEN TOIMINNAN KEHITTÄMINEN

Kaupungeissa toimivat alueelliset hissiryhmät vauhdittavat paikallista toimintaa. Hissiryhmien avulla saadaan aktivoitua paikallista toimintaa.

Maakuntien keskuskaupunkeihin perustetut alueelliset hissiryhmät vauhdittavat paikallista toimintaa. Valtakunnallisen Hissi-hankkeen ja paikallistason toteuttajien yhteistyön tavoite on poistaa esteitä hissien rakentamiselta. Lisäksi ryhmien neuvonnan tavoite on ollut jakaa tietoa esteettömyyskorjausten hyödyistä ja tarjolla olevista hyvistä ratkaisuista ja menettelytavoista sekä järjestää neuvontaa taloyhtiöille jälkiasennushissien hankevaiheessa.

Lisäksi hanke auttaa paikallisia työryhmiä verkottumaan sekä alueellisesti että valtakunnallisesti, jotta jo olemassa olevat hyvät käytännöt saadaan laajasti hyödynnettyä. [Hissiryhmä on 17](#) paikkakunnalla (Hämeenlinna, Joensuu, Jyväskylä, Kotka, Kouvola, Kuopio, Lahti, Lappeenranta, Imatra, Mikkeli, Oulu, Pori, Pääkaupunkiseutu, Rovaniemi, Sodankylä, Tampere, Turku ja Vaasa). Verkoston maantieteellinen kattavuus on hyvä.



Hissiryhmien toimintaa ja siitä saatuja kokemuksia, hyviä käytäntöjä ja kehitystarpeita kartoitettu aluekohtaisesti vuosien 2013- 2017 aikana. Hissiryhmien kokoonpano on vaihdellut paikkakunnittain.

Jatkuvat toimenpiteet ja toimintatavat

Kehittämisehdotuksia paikallisten hissiryhmien toiminnan kehittämiseen jatkossa:

- Paikallisen hissiryhmän puheenjohtajan tehtävä on vastuutettava ja nimettävä. (esim. pääsääntöisesti kaupungin asuntotoimesta vastaava henkilö, vuokrataloyhtiön toimitusjohtaja tai kaupungin johdon nimeämä vastuuhenkilö).
- Hissiryhmien jäseninä on ollut myös rakennusvalvonnan edustaja, vammais- tai esteettömyysasiamies, paikallisen kiinteistöyhdistyksen toiminnanjohtaja sekä ammatti-isännöitsijä/isännöitsijät. Myös yritysten mukana oloa kutsuttavina asiantuntijajäseninä tulee pohtia. Useissa hissiryhmissä on mukana myös pelastuslaitoksen, sosiaali- ja terveysalan sekä neuvontatahojen edustaja (mm. [korjausneuvontaverkoston jäseniä](#)).
- Toiminnan vakiintuessa, mutta myös haettaessa tarkoituksenmukaisia toimintatapoja voi hissiryhmien toiminta olla myös seudullista, jotta riittävä määrä toimijoita saadaan kokoon.
- Hissiryhmien toiminnan sisältöihin tulisi jatkossa kuulua myös esteettömyyden edistäminen laajemmin kuin vain hissien rakentamisen osalta (esim. yhteys taloyhtiöiden pelastussuunnitelmiin /kulkureittien esteettömyyteen/ ovien lukitusjärjestelmiin/ esteetön kulku yhteistiloihin, kuten roskakatoksiin yms. pohdittu sekä piha-alueen esteettömyyden ja turvallisuuden valaistus ym.).

Tietolaatikko: Hissityöryhmien hyviä käytäntöjä

- Espoo ja Kauniainen, hissiavustus 10 %.
- Helsinki, oma hissiasiamies ja 10 % avustus jo vuodesta 2000, lisäksi pääkaupunkiseudun hissityöryhmän koordinointi.
- Jyväskylä, kaupunki myöntää hissi- ja myös esteettömyysavustusta 10 %.
- Joensuu, 10 % avustus, palvelukonsepti, kolme yritystä yhdessä tarjoaa maksuttoman esiselvityksen taloyhtiöille.
- Kouvolan alueellinen toiminta (Pohjois-Kymi), Hämeenlinna, paikallinen yhteistyö ja osaaminen hyvällä tasolla. ryhmään uusia jäseniä 2017/2018
- Kuopio, avustus taloyhtiöille 10 %, vuokratiloille 5 %, vuoden 2018 alusta avustus taloyhtiöille 15 %, vuokratiloille 10 %, lisäksi kaupunki voi avustaa hissien suunnittelua pienehköllä summalla (1680-3360 € porraskäytävien määrän mukaan). Hissittömien talojen kartoitus toteutettu.
- Lahti, 10 % avustus, ryhmässä mukana korjausneuvontaverkoston edustaja sekä Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän edustaja.
- Lappeenranta ja Imatra, alueellinen yhteistyö jatkuu, kaupunkikohtaiset hissiavustukset
- Imatra perustanut oman hissi- ja esteettömyystyöryhmän vuoden 2018 alusta
- Mikkeli, Jyväskylä, Lahti, Imatra ja Hamina, Rovaniemi, päätös omasta hissi-avustuksesta tehty hankekauden aikana.
- Oulu, hissihankkeen esiselvitykseen voi saada suunnitteluapua, kaupungin oma avustus 20 % vuoden 2017 alusta.
- Pori, hissiavustus 10 %, myös esteettömyysavustuksista tiedotettu tehokkaasti.
- Tampere, kaupungin oma avustus 15 %. Paikallista opastusta hissihankkeen käynnistämiseksi.
- Turku, avustus 5000 €/hissi, lisäksi toteutettu hissittömien talojen kartoitus.
- Vaasa, hissiavustus 10 %, yrityksen edustaja sekä vammais-/esteettömyysasiamies ryhmässä, hissittömien talojen kartoitus toteutettu.
- Vantaa, hissiavustus 10 %, myös hissihankkeen esiselvitykseen on voinut saada avustusta.

2.3 KORJAUSNEUVONNAN VERKOSTON HYÖDYNTÄMINEN

Korjausneuvojat ovat yhtenäinen vuorovaikutteinen osaamisverkosto, jolla on vahva osaaminen, kokonaisvaltainen ja yhteismitallinen tietopohja sekä hyvä yhteistyö muiden alueellisten ja kunnallisten toimijoiden kanssa. Neuvontakentälle, niin järjestöihin kuin viranomaisahoille, on kertynyt laaja asiantuntemus korjausrakentamisesta ja energia-asioista mm. korjausavustustoiminnan tuloksena. Korjausneuvonnan työ paikallisella ja alueellisella tasolla tukee ympäristöministeriön ja rakennetun ympäristön osaston tavoitteita ja on vuorovaikutteista. Toiminta on maan kattavaa.

KORJAUSNEUVONNAN VERKOSTO

Korjausrakentamiskeskukset (9)

Kunnat (319)

- korjausavustusneuvonta
- rakennusvalvonnan yleisneuvonta
- aluearkkitehtitoiminta (45 kuntaa)

Liitot ja järjestöt (10)

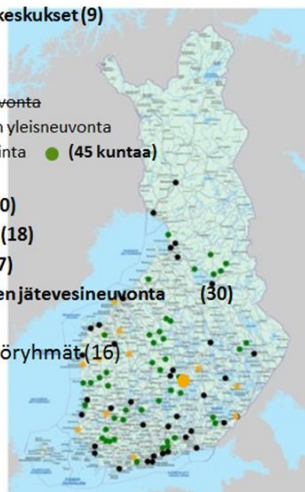
Maakuntamuseot (18)

Energiatoimistot (7)

Haja-asutusalueiden jätevesineuvonta (30)

Hallinto (8)

Alueelliset hissityöryhmät (16)



- Energiatehokkuus ja lämmitys
- Esteettömyys
- Jätevesihuolto haja-asutusalueilla
- Kierrätys ja materiaalitehokkuus
- Kiinteistönpito ja huolto
- Korjausrakentaminen maaseudulla
- Kulttuurihistorialliset piirteet
- Luvat ja ohjeet
- LVI
- Maankäyttö
- Rahoitus ja avustukset
- Rakennus- ja kosteusvahingot
- Rakennusvalvonnan yleisneuvonta
- Rakenteet ja rakennusmateriaalit

Korjausneuvonnan neuvonta-alueet

[Korjausneuvonnan verkoston](#) ([korjaustieto.fi](#)) toiminta tukee Ikä-Asken ja hissihankkeen tavoitteita. Resurssitehokas verkostomainen toimintamalli kehitettiin korjausrakentamisen strategiatyön osana yhteistyössä alan toimijoiden kanssa. Ympäristöministeriö on toiminut valtakunnallisen monitoimijaisen verkoston fasilitaattorina tarjoten korjaustieto.fi –portaalin ja korjausneuvonnan hakupalvelun, uutiskirjeen ja

vuosittaisen verkostotapaamisen (vuodesta 2009 alkaen). Verkoston päätoimijat ovat kuitenkin neuvontaorganisaatiot ja itse neuvojat.

Ympäristöministeriön päättäneiden tai meneillään olevien ohjelmien (mm. kosteus- ja hometalkoot, Ikääntyneiden asumisen kehittämisohjelma) päämääriin sisältyy myös korjausneuvontaan liittyviä tavoitteita ja toimenpiteitä. Lisäksi yhteistyötä on tehty kuluttajien energianeuvonnan ja haja-asutusalueiden jätevesineuvonnan kanssa.

Neuvontaverkoston kehittämisen tavoitteena on ollut tuottaa kustannustehokas ja käyttäjälle maksuton korjausrakentamisen neuvontapalvelu vastaamaan yleisimpiin neuvonnalle esitettyihin kysymyksiin, vahvistamaan korjausrakentamisen neuvontaa lisäämällä tiedon, koulutuksen ja hyvien käytäntöjen välittymistä toimijoiden välillä sekä lisäämään koordinaatiota neuvontaorganisaatioiden välillä, erityisesti kohdekohtaisen neuvonnan mahdollistamiseksi.

([Korjausrakentamisen strategia 2007-2017](#). - Linjauksia olemassa olevan rakennuskannan ylläpitoon ja korjaamiseen. Ympäristöministeriön raportteja 28/ 2007, [Korjausrakentamisen strategian toimeenpanosuunnitelman 2009-2017](#). - Suomi satavuotisjuhlakuntoon. Ympäristöministeriön raportteja 7/ 2009) sekä [korjausrakentamisen strategian seuranta \(2015\)](#))

Jatkuvat toimenpiteet ja toimintatavat

- Alueelliset hissiryhmät kytketään osaksi korjausneuvontaverkoston toimintaa.

2.4 VIESTINTÄ

Hissiryhmien toiminnasta ja hissien jälkiasennuksista on syntynyt Hissi -hankkeessa kattavasti aineistoa eri käyttäjäkuntien tarpeisiin. Viestinnän keskeinen foorumi on ARA:n verkkosivuilla Hissin.fi –sivusto. Lisäksi ARAn verkkosivuilla on hissiaavustusten avustusten hakemisen liittyvä hakijoille suunnattu informaatio (mm. hakuohjeet). Ikä-Askessa on myös kehitetty ymparisto.fi –portaaliin kehitetty Ikääntyneiden asuminen –sivusto. Ohjelmassa mukana olleet toimijat ovat viitanneet näihin omilla verkko sivuillaan linkein. Olemassa olevien viestintäkanavien hyödyntäminen edistää hankkeen tavoitteiden saavuttamista. Yhteiset kontaktipinnat luovat keskusteluyhteyttä asiantuntijoihin.

Jatkuvat toimenpiteet ja toimintatavat

Hissi-hankkeen tulosten, tiedon ja hyvien käytäntöjen levittäminen viestinnällisin keinoin

- Hissi-hankkeessa syntyneet aineistot säilytetään ja ylläpidetään ARA:ssa.
- Hissin.fi –sivuston aineistojen jatkokehittämisestä ja sivuston ylläpidosta vastaa ARA (esim. sivuston käytettävyyden ja tiedon hyödynnettävyyden varmistaminen ml. aineiston karsiminen tarvittaessa ja linkitysten toimivuuden varmistaminen).
- Hissi-hankkeen tulosten, tiedon ja hyvien käytäntöjen levittäminen jatkuu myös osana kiinteistöliiton koordinoimaa Rakennus- ja kiinteistöalan yhteistyö –verkoston toimintaa.
- Viestinnän kohdentaminen paikallislehtiin:
 - Laaditaan yhteiskäyttöiset artikkelirungot, jotka voidaan kohdentaa alueilla paikallislehtiin tai muuhun paikallismediaan.
 - Artikkelin funktiona on helppo muuttumaton faktapohjainen asiasisältö sekä monistettavuus mm. vaihtamalla ainoastaan artikkelissa mainitut kohdehenkilöt ja esiteltävät kohteet kulloistakin käyttötilannetta vastaavaksi. Menettelytavassa korostuu kohdentuminen paikallisuuteen.

- Työkalut käyttöön ja osaksi viestintää
 - ARAn verkkoasioinnissa henkilöasiakkaat voivat hakea korjausavustuksia sekä yhteisöt (taloyhtiöt) ja organisaatiot voivat hakea hissi- ja esteettömyysavustusta.
 - ARAn esteettömyys ja hissiavustusohjeita täsmennetty 1/2018
 - http://www.ara.fi/fi-FI/Lainat_ja_avustukset/Korjausavustukset/Esteettomyysavustus
 - http://www.ara.fi/fi-FI/Lainat_ja_avustukset/Korjausavustukset/Hissiaavustus

Neuvonnan tehtävä on tarjota myös kokonaisvaltaisia ratkaisuja. Hissihankkeessa on tärkeää myös toteuttaa esteetön sisäänkäynti, esim. luiskat ja ulko-oven automaatiikka.

- Esteettömyyden itsearviointiin ja määrittelyyn on kehitetty maksuttomia helppokäyttöisiä työkaluja.

Tietolaatikko:

[Korjaustieto –portaalin](#) työkalut auttavat myös esteettömyysasioiden haltuunotossa. Tietolaatikossa on osin myös Ikä-Aske toimenpiteisiin sisältyneitä ja ohjelmassa yhteistyötyökumppaneiden kehittämiä työkaluja.

Esteettömyys

- [Hissilaskuri](#)
- [Hissi - Esteetön Suomi 2017 -hanke](#) (hissin.fi, ARA)
- [RT Esteettömyystieto](#) (Rakennustieto)
- [Esteetömän ja turvallisen asunnon tarkistuslista -docx](#): helppokäyttöinen työkalu esteettömyyden arviointiin (Invalidiliitto)
- [Yhteenvetokortti suunnitelmallisesta kiinteistönpidosta asunto-osakeyhtiössä](#) (Taloyhtiö.net, Kiinteistöliitto)
- [Esteettömyyden itsearviointi taloyhtiössä -pdf](#): ulkoalueiden ja yhteisten tilojen arviointiin (Taloyhtiö.net, Kiinteistöliitto)

3 SEURANTA

Toimeenpanon toteutumista on mahdollista seurata Hissi-ryhmän erikseen sovittavissa sekä kiinteistö- ja rakennusalan yhteistyö –verkoston kokouksissa. Alueellisten hissiryhmien tapaamisissa on myös mahdollista toteuttaa toimeenpanon seuranta. Seuranta voidaan toteuttaa yhteistyössä verkostojen välillä.